מ) נע דעה:ן, כ) כי מימו: מו: [עירובין פא: קדושין כו. כח: חולין פג.], ג) [ב״ק קיג: ב״מ פו:], ד) ע״ו נג. עא:,

ו) וב"מ מט.ן, ז) ומכאן שייך

ו [צ"ת מנט.], ז) [מכחן שייך עוד לע"ח], ח) ע"כ שייך לע"ח, ע) וגמר ל"ק, י) ל"ק מ"ח, כ) ועוד נרחה כו' שפיר דרשיען ל"ק, ל) בעובד כוכבים כדפירשתי לעיל ל"ק,

מ) [וע"ע תוס' עירובין פא: ד"ה שמאז. ג) משנת היובל

יים שמחן, ל) משמח היוכנ ויילליק, ל) [ד"ה אי אמרח], ע) שייך ל"ק, ל) [נ"א כמו בישראלן, ל) מההיא דבן נח

ל"ק,

תורה אור השלם

וְבִי תִמְבְּרוּ מִמְבָּר לְעַמִיתָּךְ אוֹ קְנַה מִיֵּד עֲמִיתָּךְ אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחָזוּ: ויקרא כה יד

הגהות הב"ח

ל זבו הבירה לל קניא להני: (3) תום' ד"ה דבר זכרי טפי כסף בהקדש מבהדיוט ובהדיוט וכר' לל

יהא לר קנין אחר:

מוסף רש"י

משיכה בעובד כוכבים

משיכור בעובר כוכבים קרגה. אע"ג דלא יהיב עכו"ס דמי לישראל, מכי משיך מיניה

ע"ז עא.). דבר תורה מעות קובות. מכיון שנתן מעות למוכר אין אחד מהם יכול

לחזור, דגמרינן מהקדש לכתיב ונתן הכסף וקם לו (חודין פג.) קל וחומר בלוקת

גרוטאות. שברי כספים (נו״ז

גרוטאות. שבלי כספיס (עיד נג. עיא.). אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעכו״ס ויבטלנה ואחר כך אם ירלה יקחנה ממנו, ואע״ג דמשך לא

אמרינן עבודת כוכבים של ישראל היא ואינה בטלה, דהא

ישיכה בטעות הואי דלא ידע

שיש בהן עבודת כוכבים (שם (ג.) דלח קנייה ולח מיחייב

לגערה (שם עא:). יוליך הנאה לים המלח. ואין

רשאי להחזירה לעכו"ם וליטול מעומנו ואנו"ג במשירה

לשמי כהחדרה נעבריים וכיסוד מעותיו ואע"ג דמשיכה בטעות הואי כיון דיהב דמי

מי הדר שקלינהו מיחזי כמאן

למזכן (שם נג.).

רבינו גרשום (המשך)

הכי לעמיתך בכסף ולעובד

. כוכבים במשיכה. משום הכי

מו ההדיוט

(ערוביו פא:).

ןרש"ש מוחק הנאהן,

עין משפמ גר מצוה

ז א מיי׳ פ״ג מהלכות מכירה

יא מיי פייג מהכנחת מכירה הלכה א טוש"ע ח"מ סיי קלח סעיף א: ח ב מיי פייג מהלכות מכירה הלכה ז טוש"ע מ"מ סימן רכז סעיף כו: ב ג מיי׳ שם הלכה ח טוש״ע הלכה ב טוש"ע ח"מ סימן שנט סעיף א:

א ה מיי׳ פ״ו מהלכות ע״ו הלכה ה טוש"ע י"ד סי קמו סעיף ג: יב ו מיי' פ"ז מהלכות ן מיי' פ"ז מהלכות מכירה הלכה ו טוש"ע מ"מ סימן כד סעיף ו:

שימה מקובצת

או חד בכנעני וחד בהקדש ווו בכניני וווו בחקדט רצריכי. תימה דבפ״ק דפסחים גבי בל יראה ממעטינן מחד לך של אחרים ושל גבוה ואע״ג דהתם כתיבי טובא לך כולהו צריכי כדמפרש בפ׳ כל שעה וי״ל דהתם שייך כל שעה וי״ל דהתם שייך למעט שפיר אחרים וגבוה מחד לך אבל הכא גבי גבוה שייך טפי עמיתות ואחוה . מבעובד כוכבים ומיהו תימה גבי נזיקין בפ׳ ד׳ וה׳ גבי נוקקן בפי די הקדש ממעטינן מחד רעהו הקדש ועובד כוכבים ואור"י דשאני הונאה מנזיקין דהונאה הוי כעין גזל ואין סברא לפטור בהקדש מקרא דעובד כוכבים גופיה וא״ת (ההיא כוכבים גופיה ואית (ההיא דפסחים) והא במנחות בפי רבי ישמעאל (דף ס״ז) גרסינן אבל הכא תרי עריסותיכם כתיב חד כדי שיעור עיסת מדבר וחד עריסותיכם ולא של עובד כוכבים עריסותיכם ולא של הקדש והיינו כמו בפסחים ובהדיא דרשינז בחוליז פרק ראשית הגז מחד עריסותיכם ראשית הגד מחד עדיסחתיכם כדי עריסותיכם ובפרק השוכר את הפועלים גבי אכילת פועל משמע מחד ריעך ממעטינן הקדש ועובד כוכבים וצריך לתרץ כמו שתירצנו מרעהו ובההוא שוניו בנו כו כוו לבוחות דמנחות למאן דפטר מירוח הקדש ומירוח העובד כוכבים משמע דנפיק מחד דגנך ולמאי דפטר במירוח ... הקדש ומחייב במירוח עובד רוקו ש וכוחייב במידודו עובו כוכבים צריך טעם מ״ש דמסברא ממעטי מחד דגנך כמו בכל דוכתא: כן אבל הקדש יש לו אונאה אע"ג . דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל היינו במתכוין אבל בטעות הו״א דיש אונאה. כ״מ בתוס׳ כ״י: גן ה״ק אם עד שלא נתן קונה אמאי יחזיר ואומר ר"י דהמקשה סובר הכא והתם דתרוייהו בעינו וכו׳ כן מצאתי בס״י וז״ל תוס׳ חיצוניות אם לא נתן מעות ולא משך יחזור דהכי משמע אם הוא עד שלא נתן וגם עד שלא משך שלא עשה לא משיכה ולא כסף עשה לא משיכה ולא כסן-יחזיר וכו' וכן כתוב בתוספות לקמן דף י"ד: זן לעולם וכר׳ סיפא נמי משיכה אינה קונה אלא מתן מעות ואיידי דתנא רישא משך דאשמועינן דמשיכה משך דאשמועינן דמשיכה אינה קונה תנא נמי סיפא משך ע"כ: סן וא"ת לר"ל וכו' נ"א בס"י וא"ת לר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה לא גמרי' שיקנה גם כסף בהדיוט כמו בהקדש

רבינו גרשום

לחזור בו. הא ליכא למימר דהשתא גופו קנה בכסף כ״ש ממונו: ואימא. מיד כוכבים עד דאיכא עובד תרתי כסף ומשיכה: דומיא דעמיתך מה עמיתך בחדא במשיכה ולא במעות אף

כוכבים בחדא במעות ולא במשיכה. וכדאמרן לעובד כוכבים כלל כלל לא דאינו קונה מישראל לא במשיכה ולא בכסף: אמרי לאו ק"ו הוא. לגופו דישראל קנה בכסף כ"ש ממונו בהמתו [ע"כ שייך לע"א]: ולאמימר דאמר. בבבא מציעא משיכה בעובד כוכבים קונה הניחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ישראל מישראל ולא משיכה. מתרץ לה

דבר תורה מעות קונות. פירש נקונטרס דכתיב נהקדש ונתן הכסף וקם לו וגמר הדיוט מהקדש פו וא״ת לריש לקיש דאמר משיכה מפורשת מן התורה ליגמר שיקנה כסף בהדיוט כמו בהקדש ומשיכה נמי תקני בהקדש כמו בהדיוט ותירץ הרב רבי יהודה

מה עמיתך באחת אף עובד כוכבים נמי

באחת אמרי ולאמימר ידאמר משיכה בעובד

כוכבים קונה הניחא אי סבר לה כר' יוחנז

דאמרס אדבר תורה מעות קונות משיכה

לא 6 אהני לעמיתך לעמיתך בכסף לעובד

כוכבים במשיכה אלא אי סבר לה כר"ל

דאמר משיכה מפורשת מן התורה לעמיתך

במשיכה ולעובד כוכבים במשיכה לעמיתר

למה לי אמרי לעמיתך אתה מחזיר אונאה

בואי אתה מחזיר אונאה לכנעני לכנעני ימאל

תונו איש את אחיו נפקא חד 🗈 בכנעני וחד

יבהקדש וצריכי דאי כתב רחמנא חד הוה

אמינא לכנעני הוא ראין לו אונאה 🏻 אבל

הקרש יש לו אונאה קמ"ל הניחא ºלמ"ר

גזילו יאסור היינו האצטריך קרא למישרי

אונאה אלא אי סבר לה כמ"ד גזילו של כנעני

מותר אונאה מיבעיא אמרי אי סבר לה כמ"ד

גזילו מותר על כורחיך כר' יוחגן ס"ל

מיתיבי החלוקה הגרומאות מן העובד כוכבים

ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן

מעות משך יחזיר ואם משנתן מעות משך

יוליך הנאהס לים המלח ואי אמרת מעות קונות

משיכה ל"ל הכא במאי עסקינן שקיבל עליו

לדון בדיני ישראל אי הכי מעות למה לי הכי

קאמר אע"פ שנתן מעות אי משיך אין ואי

לא לא אי הכי קשיא רישא אמר אביי רישא

משום דאיכא מקח מעות אמר ליה רבא

רישא משום דאיכא מקח מעות סיפא ליכא

מקח מעות אלא אמר רבא רישא וסיפא מקח

מעות רישא דלא יהיב זוזי לא מיחזי כעבודת

כוכבים ביד ישראל סיפא דיהיב זוזי מיחזי

כעבודת כוכבים ביד ישראל ואביי אמר לך

רישא מקח ִפעות דלא ידע דהא לא יהיב ליה

זוזי סיפא לאו מקח מעות הוא דכיון דיהיב

זוזי כי קא משיך איבעי לעיוני והדר

מימשך רב אשי אמר מדרישא משיכה אינה

קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה ואיידי דתנא

רישא משך תנא סיפא נמי משך רבינא אמר

מדסיפא משיכה קונה רישא נמי משיכה קונה

ורישא יו הכי קאמר אם לא נתן ולא משך יחזור

מאי יחזור יחזור בדברים קסבר יידברים יש

מן החורה מדקאמר משיכה בעובד כוכבים לא קני אלמא דדרשינן לעמיתך במשיכה הא לעובד כוכבים בכסף דאי כרבי יוחנן הא

אמר לעמיתך בכסף הא לעובד כוכבים במשיכה וי"ל דרב אשי דהכא הדר ביה לגבי אמימר כדמוכח פרק בחרא דמסכת ע"ז (דף עה) גבי הא דאמר אמימר משיכה בעובד כוכבים קונה מדע דהני פרסאי משדרו פרדשני אהדדי ולא הדרי בהו ושקלו

י) מה עמיתך בחדא. משיכה: אף עובד כוכבים בחדא. בכסף ולא במשיכה דהכי משמע עמיתך במשיכה ולא עובד כוכבים: מכסף מקנסו. בעבד עברי הנמכר לעובד כוכבים הכתוב מדבר®: לחמימר דחמר כו'. בפרק בתרח דע"ו (דף עה:): הניחה חי סבר

לה כרבי יוחנן דאמר. בפרק הוהב וב"מ מו:) לבר תורה מעות הונות דכתיב ונתן הכסף וקם לו דגמרש הדיוט מהקדש ומשיכה לא קניא איכא למימר דעמיתך אתי למימר מיד עמיתך בכסף ומיד עובד כוכבים במשיכה: מפורשת מן התורה. מיד עמיתך משמע מיד ליד: אמרי לעמיחד. דממעט כנעני מדין אונאה דכתיב בסיפיה דקרא קממעטי ליה: אונאה מאל סונו איש אם אחיו נפקא. דמשמע אחיו ולא כנעני: חד למעוטי כנעני וחד למעוטי הקדש. מאונאה: כמ"ד גוילו. של כנעני אסור בב"ק בפ׳ הגחל בתרא (דף קיג:): אמרי. ודאי אי סבר גזילו של כנעני מותר תו לא אתא קרא למישרי אונאה אלא למעטיה מדין קנייה וכיון דאמר עובד כוכבים קנה במשיכה על כרחיך כר׳ יוחנן סבירא ליה דמכסף הא ממעיט ליה: גרוטאות. חתיכות כסף: יחויר. דמשיכה אינה קונה: לים המלח. דעבודת כוכבים ביד ישראל אינה בטילה עולמית: משיכה למה לי: מקח טעות. דלה ידע דהית בה עבודת כוכבים הלכך מצי למיהדר ביה: רישה חיכה מקח טעות סיפה ליכח מקח טעות. בתמיה: רישה וסיפה מקח טעות. ומדינה מלי מהדר ביה נמי בסיפא ומיהו רבנן גזרו כיון דיהיב זוזי והדר שקיל להו מיחזי כמוכר עבודת כוכבים ורישה דלה יהיב זוזי וכי מהדר לה לא מידי שקיל לא מיחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל ומשום הכי נקט מתן מעות אע"ג

דקיבל עליו לדון בדיני ישראל: דלא הוה ידע. דאית בהו עבודת כוכבים דהא לא יהיב זוזי דלימא איבעי לעיוני דסתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות: איבעי לעיוני. ומדלא עיין אחולי אחיל והוי משיכתו משיכה גמורה: רב אשי אמר. לעולם

ולה קשיה סיפה לר' חושעיה ודקחמרת אי מעות קונות משיכה ל"ל משיכה לאו דוהא דמדרישא משיכה אינה קונה דקתני יחזיר ח סיפא נמי משיכה אינה קונה: רבינא אמר מדסיפא משיכה קונה כו'. וכגון שקיבל עליו

בשלא קיבל עליו לדון בדיני ישראל

בהם משום מחוסרי אמנה והני מילי ישראל מישראל דקיימו בדבורייהו אבל ישראל מעובד לדון בדיני ישראל. וקסבר האי תנא דאיצטריך למימר דאין צריך לעמוד כוכבים דאינהו לא קיימי בדבורייהו לא: מתני' עם העובד כוכבים: בדיבורו

איצטריך למיכתב לעמיתך דעמיתך בכסף ולא לעובד כוכבים ומהפך לו שמעתא דר׳ יצחק אלא אי סבר לה כריש לקיש כו׳ א״כ לעמיתך מאי אתא למעוטי כיון דתרווייהו במשיכה: וחד למעוטי הקדש. שלא תאמר לא תהא וואמו לא ווויא כוו הדיוט חמור מהקדש קמ״ל לעמיתך ולא להקדש: גזלו י דעובד כוכבים: אי לאונאה על כרחיך אמימר כרבי יוחנן ס״ל דאמר דבר תורה מעות קונות כוכבים במשיכה : גרוטאות. חתיכות כסף קטנות: יוליך . הנאה לים המלח. דהשתא ...... עם המקח. דהשתא הוויין שלו ואסור לקיימה ברשותו ואסור לו למוכרה

וטרו התם רבינא ורב אשי בההיא מילתא ובסוף שמעתא מסקינן ש"מ משיכה בעובד כוכבים קונה ש"מ וגם רבינא חזיר והא משך והיה [צריך] להוליד לים המלח: דאיכא מקשה התם לרב אשי מדרבי יוחנן ³ לבן נח ולא קא"ל רב אשי רבי יוחנן לטעמיה דאמר דבר תורה מעות . מקח טעות. דלא ידע דהוה וסיפא מקח טעות. ומשיכה קונה שקבל לדון בדיני ישראל: ואביי אמר לך. לעולם כראמינא רישא דאיכא מקח טעות דאי״א. דמשך כיון דאכתי לא יהיב וווי לא דק אי הזי בהו עבודת כוכבים אי לא הלכך יחזיר: וסיפא לאו מקח טעות. דכיון דיהב וווי והדר משך עיוני עיין [ומדלא עיין] אחולי אחיל ולא הוי מקח טעות: מאי יחזיר. הא לא משך כלום: יחזיר בדבריו מתנאי הקנאה.

דכל היכא דאיתיה בי גוא דרחמנא איתיה ולהכי שייך טפי כסף (ב) מבהדיוט שבהדיוט דאפשר במשיכה לא יהא "(אלא) קנין אחר "ונראה לר"י דמקרא נפיק ליה שפיר דרשינן מיד עמיתך במשיכה הא מיד עובד כוכבים בכסף ומדעובד כוכבים בחדא ישראל נמי בחדא דשניהם למדין זה על זה דליכא למימר דלא משתעי הרא אלא דעובד כוכבים בהא או בהא וכן ישראל דא"כ היו שוין ואפילו אם תימלי לומר שיקנה חליפין בישראל ולא 0 בעובד כוכבים ולא כדפרישית לעיל מצי למימר דלא משתעי הרא אלא בקנינין הרגילין ומלויין כגון כסף ומשיכה ובהנך למדין ישראל ועובד כוכבים זה מזה ועוד מפרש ר' טעמא דר׳ יוחנן דמעות קונות מגופיה דקרא דאו קנה מיד עמיתך דסתם קנין דקרא במעות כדכתיב (ירמיה לב) שדות בכסף יקנו וכתיב מכסף מקנתו (ויקרא כה) ים: במ"ד גוד הבנעני מותר. פ״ה פלוגתא בהגוזל בתרא (ב"ק קיג:) וכולה שמעתא דהתם מוכח דאסור ובהפקעת הלואתו פליגי אבל בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נו.) תניא גזל וגנב וכן יפת תואר ישראל בכנעני מותר ובפ' המקבל (ב"מ דף קיה:) נמי אמר חד למישרי גזילו של כנעני וחד למישרי עושקו גבי רעיך ואחיך וא"ת וגזל הכנעני היכי שרי הכתיב (ויקרא כו) וחשב עם קונהו ובכנעני שהוא תחת ידך משחעי דאי אין תחת ידו מי ניית לפי שנים שעבר י היובל י"ל היכא דאיכא חלול השם ודאי אסור וכי שרית היכא דאית ליה לאישתמוטי וגזל ממנו בעלילה או בכמה עניינים: ואי אמרת מעות קונות משיבה למה לי. מימה דבפ׳ בתרא דע"ו (דף עא:) מייתי הך ברייתא למידק איפכא מרישא דקאמר ואי אמרת משיכה בעובד כוכבים

בר נתו דמשיכה לא שייכא בהקדש

הכי קאמר אע"פ שנתן מעות אי משך אין אי לא משך לא. וא"ת והא איכא מי שפרע יש לומר כשקבל עליו לדון בדיני ישראל ומי

ר"ת בפרק הזהב (ב"ת m:)^{ם)} דלענין יוקרא וזולא ^ט לריך מי שפרע דקסבר דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה. אם חוזר בדיבורו: אבל לא במקום שמפסיד לגמרי ואע"ג דבסמוך מפורש משום דברים בעלמא אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה היה נאסר משום דמחזי כעבודת כוכבים ביד ישראל ואביי לא חייש למיחזי עבודת כוכבים ביד ישראל ועוד דכאן לא מיחזי כלל כיון דמי שפרע ליכא כדפרישית וליכא נמי משום מחוסרי אמנה בעובד כוכבים טפים מבישראל:

שפרע אין זה דין א"נ כמו שמפרש

בכנעני משיכה ומעות והשתא ניחא ליה הכא והתם רישא וסיפא:

דביון דיהיב זוזי איבעי דיה דעיוני והדר ממשיך. ואף על גב דבשאר מקח טעות לא אמרינן הכי שאני לוקח גרוטאות מיד עובד כוכבים דאיבעי ליה לאסוקי אדעתא עפי שמא יש בהן עבודת כוכבים: רב אשי אמר מדרישא משיבה אינה קונה. לפי מה שרגיל ר"ת לפסוק כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות משום דפסיק רבא בהחולץ (יבמות דף ה.) בכל דוכתא כוותיה היכא דפליג עליה ריש לקיש בר מתלת קשה מכאן דרב אשי דהוא בתרא יותר מרבא סבר כריש לקיש דמשיכה מפורשת